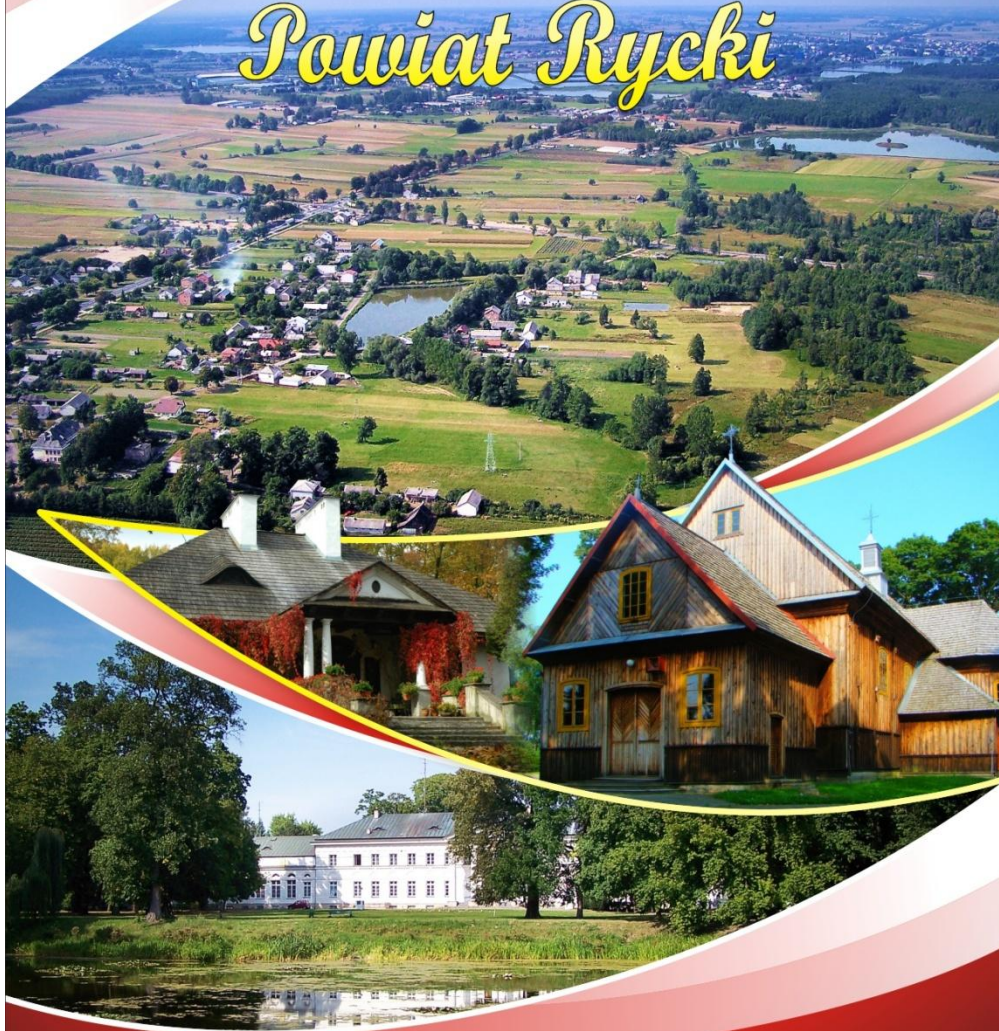




Powiat Rycki





Powiat Rycki



Szanowni Państwo!

Z ogromną przyjemnością zapraszamy Państwa do lektury przewodnika po atrakcjach turystycznych Powiatu Ryckiego. Prezentowane tu informacje są zaledwie namiastką zasobów architektonicznych, kulturowych i krajobrazowych, jakie posiada Nasz Powiat. Mamy nadzieję, że zachęcą one Państwa do odwiedzenia naszych pięknych terenów.

Liczne zabytki, malownicze krajobrazy nad rzeką Wisłą, Wieprzem i Świnką, a także dobrze przygotowana baza noclegowo-gastronomiczna, to niewątpliwe atuty Powiatu Ryckiego, które czynią Go ciekawym miejscem do wypoczynku, nie tylko dla turystów z województwa lubelskiego.

Piękne widoki, rzadkie gatunki flory i fauny tworzą niepowtarzalny urok i czar ziemi ryckiej. Ponadto atrakcyjna lokalizacja oraz dogodne położenie komunikacyjne są nie tylko udogodnieniem dla turystów, ale również stwarzają sprzyjające warunki dla rozwoju gospodarczego regionu.

Mamy nadzieję, że różnorodność krajobrazu, ciekawe zabytki i dobra kultura skłonią Państwa do spędzenia w Naszych stronach miłych chwil, do czego Państwa gorąco zachęcamy. Jesteśmy przekonani, że pobyt na gościnnej ziemi ryckiej będzie dla Państwa prawdziwą przyjemnością.

Nasz Powiat to wyjątkowe miejsce do spędzenia urlopu, weekendu czy chociażby popołudnia. Z dala od zgiełku wielkich miast, obcując w ciszy z naturą, podziwiając krajobrazy i zabytki można oderwać się od codziennych spraw i po prostu wypocząć.

Zapraszamy w imieniu swoim i mieszkańców.

*Przewodnicząca Rady Powiatu
Hanna Czarska-Gąsiewska*

*Starosta Powiatu Ryckiego
Stanisław Jagiello*

Dear Sir or Madam!

We have a great pleasure to invite you to read the guide depicting the tourist attractions of Ryki County. The presented information constitute just a semblance of architectonic, cultural and landscape resources, which our county can offer. We hope that they will encourage you to visit our beautiful areas.

Numerous monuments, picturesque landscape upon the River Vistula, Wieprz and Świnka, as well as well-prepared catering and accommodation facilities, are undoubtedly chief assets of Ryki County, which make it an attractive place to rest, not only for tourists from Lublin Province.

Gorgeous sights, rare species of flora and fauna create unique charm of the Ryki district. Moreover, attractive location and convenient communicative location are not only a convenience for tourists, but also create favourable conditions for economic development of the region.

We hope that the variety of landscape, interesting monuments and rich culture will induce you to spend nice moments in our areas, which we most warmly encourage you to do so. We are convinced that your stay at our hospitable Ryki district will be a real pleasure for you.

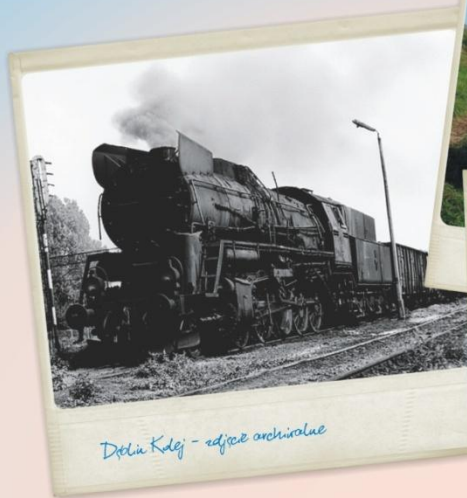
Our county is an exceptional place to spend your holiday, weekend or even an afternoon. Far from the hubbub of big cities, comuning in silence with nature, admiring landscapes and monuments you can leave your everyday matters and just relax.

You are welcome in our name and on behalf of our residents.

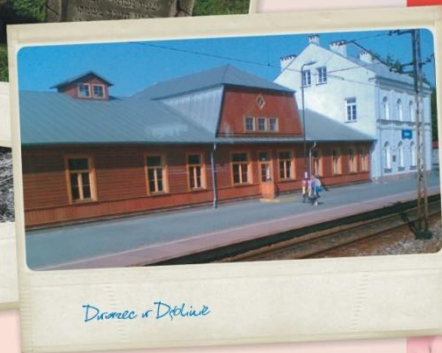
*Chairman of the County Board:
Hanna Czarska-Gąsiewska*

*Starost of Ryki County:
Stanisław Jagiello*

Moscer - Cmentarz Żydowski



Dolina Kulej - zdjęcie archiwalne



Dworzec w Dęblinie

Z KART HISTORII

Powiat Rycki w czasach staropolskich leżał na terenie ziemi steżyckiej, która wywiodła się z wczesnośrednio-wiecznej kasztelanii sieciechowskiej. Wchodziła ona w skład staropolskiego województwa sandomierskiego. Oczywiście obszar dawnej ziemi steżyckiej, działającej na zasadach powiatu, był większy niż dzisiejszy Powiat Rycki. Obejmował też część terytorium dzisiejszego Powiatu Łukowskiego w województwie lubelskim i Powiatu Garwolińskiego w województwie mazowieckim. Trzeba jednak podkreślić, że obecnie tylko Powiat Rycki leży w całości na terenie dawnej ziemi steżyckiej.

Ryki w okresie od 1793 r. do 1796 r. były stolicą ziemi steżyckiej i należały do województwa lubelskiego. W czasach Królestwa Polskiego po roku 1815 należały do województwa podlaskiego (po 1837 r. do guberni podlaskiej) i Powiatu Łukowskiego, a następnie do guberni siedleckiej. W czasach II Rzeczypospolitej, Ryki były w granicach województwa lubelskiego, co zmieniło się dopiero w 1939 r., kiedy to przeszły do województwa warszawskiego. Taki stan rzeczy trwał do 1975 r., kiedy po likwidacji powiatów, Ryki powróciły do struktur województwa lubelskiego. Od 1999 r., po odrodzeniu powiatów, Ryki ponownie stały się „stolicą Powiatu Ryckiego”.

Obecnie w skład Powiatu Ryckiego wchodzi miasto i gmina Ryki, miasto Dęblin oraz gminy: Kłoczew, Nowodwór, Steżycza i Uleź. Obszar Powiatu obejmuje 615 km², a liczy około 58.000 mieszkańców. Podstawą gospodarki Powiatu jest przede wszystkim rolnictwo, ogrodnictwo i przetwórstwo rolno-spożywcze. Duży wpływ na rozwój regionu mają również przedsiębiorstwa usługowe, które dynamicznie dostosowują swoją ofertę do potrzeb lokalnego rynku.

FROM THE HISTORY PAGES

Ryki County in Old Polish times was located on the area of the Steżycza district, which derived from the early-medieval Sieciechowski's Castellany. It was included in Old Polish Sandomierz Province. Of course, the area of the former Steżycza district, acting in accordance with the principles of a county, was bigger than the present Ryki County. It covered also a part of area of the present Łukowski County in Lublin Province and Garwolin County in Mazovia Province. It should however be emphasised that at present only Ryki County is wholly located on the area of the former Steżycza district.

Ryki in the period from 1793 to 1796 was a capital of the Steżycza district and belonged to Lublin Province. In the times of Polish Kingdom, after the year of 1815 it belonged to Podlaskie Province (after 1873 Podlaskie Gouvernement) and Łukowski County, and then to Siedlce Gouvernement. In the times of the II Polish Republic, Ryki was within the boundaries of Lublin Province, which changed only after 1939, when it was incorporated into Warsaw Province. Such a state lasted till 1975, when after the liquidation of counties, Ryki returned to the structures of Lublin Province. Since 1999, after the rebirth of counties, Ryki again became „the capital of Ryki County.”

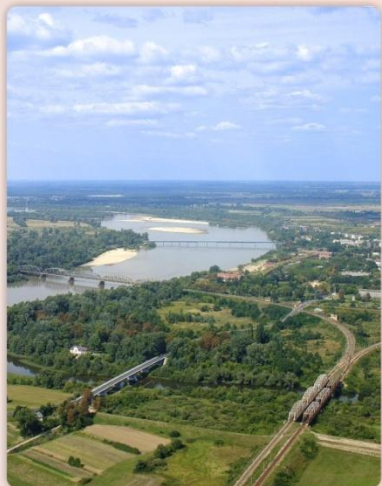
At present Ryki County consists of the town and commune Ryki, the town Dęblin and such communes as: Kłoczew, Nowodwór, Steżycza and Uleź. The area of the county covers 615 square km and has above 58,000 residents. The county's economy is mainly based on agriculture, gardening and agriculture and food industry. A huge impact on the region development also have service enterprises, which dynamically adapt their offer to the needs of the local market.



GEOGRAFIAREGIONU

Powiat Rycki usytuowany jest w północno-zachodniej części województwa lubelskiego. Przez jego obszar przebiega niezwykle ważny szlak komunikacyjny Warszawa - Lublin - Zamość - Hrebennie, dzięki któremu Powiat Rycki jest nazywany zachodnią „bramą” wjazdową na Lubelszczyznę. Ziemia rycka sąsiaduje z powiatem lukowskim, lubartowskim i puławskim w województwie lubelskim. Od zachodu natomiast graniczy z województwem mazowieckim - powiatem kozienickim i garwolińskim.

Siedziba Powiatu - miasto Ryki, oddalona jest o 100 km od Warszawy i 70 km od Lublina. Ze względu na drogi S17 i K48 przez Ryki przebiega strategiczny dla województwa lubelskiego węzeł komunikacyjny. Przez Dęblin natomiast przebiegają ważne linie kolejowe w kierunku Warszawy, Lublina, Radomia i Łukowa. Od wschodniej granicy państwa dzieli powiat odległość ok. 124 km do Terespoła i ok. 186 km do Hrebennego.



GEOGRAPHY OF THE REGION

Ryki County is located in the northwestern part of the Lublin Province. Through its area there runs an unusually important communicative route Warsaw-Lublin-Zamość-Hrebennie, thanks to which Ryki County is called „a western entrance gate” to Lubelszczyzna (the historical region of Lublin). The Ryki district borders with such counties as: Łukowski, Lubratowski and Puławski. From the west it borders with the Mazovia Province-Kozienice County and Garwolin County.

The seat of the county- the town Ryki, is 100 km away from Warsaw and 70 km away from Lublin. On account of route S17 and route K48 through Ryki runs a strategic-for the Lublin Province, transport node. Through Dęblin, however, runs important railway towards Warsaw, Lublin, Radom and Łukowo. In the town there are also two railway bridges, which are used in the connections: Radom-Kielce and Warsaw-Lublin. From the eastern border of the country the county is 124km away from Terespol and about 186 km away from Hrebennie.



ŚLADAMI PRZESZŁOŚCI

Powiat Rycki charakteryzuje się korzystnym położeniem geograficznym i silnymi tradycjami historycznymi, które sięgają XIV w. Wykopaliska archeologiczne potwierdzają obecność ludzi na terenach Powiatu Ryckiego już w okresie neolitu. W Drażgowie i Sobieszynie odnotowano znaleziska z II w. p.n.e. należące do tzw. kultury przeworskiej. W okresie IX-X w. w okolicy Dębina rozwijały się osady związane ze szlakiem bursztynowym, wiodącym od Morza Czarnego nad Bałtyk. Na przestrzeni kolejnych stuleci część z tych osad przekształciła się w miasta (Stężycza), które odgrywały ważną rolę w ówczesnym Państwie Polskim.

FOLLOWING THE TRACKS OF THE PAST

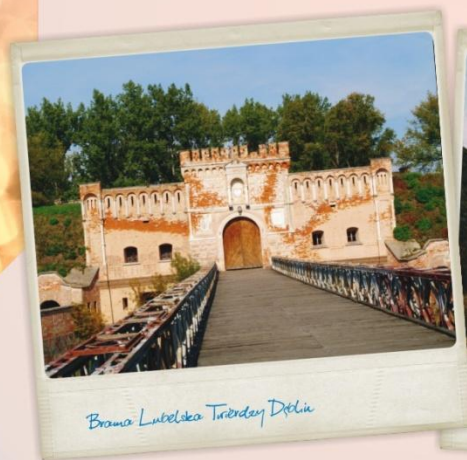
Ryki County is distinguished by a favourable geographical location and strong historical traditions, which date back to the 14th century. The archeological excavations confirm the presence of people on the area of Ryki County as early as in the Neolithic Period. In Drażgowo and Sobieszyn the finds from the 2nd century B.C., belonging to so called: „Przeworska culture” were noted down. In the period between 9th-10th century, near Dęblin, settlements connected with the amber track, leading from the Black Sea to the Baltic Sea, were being developed. Over the next centuries, some of these settlements were converted into towns (Stężycza), which played an important part in the former Polish country.

TURYSTYCZNE „PERŁKI” POWIATU

MIASTO DĘBLIN

Zespół pałacowo - parkowy Mniszchów (właściciel Wyższa Szkoła Oficerska Sił Powietrznych): klasycystyczny pałac Mniszchów z parkiem ze stawem z wyspą w stylu angielskim. Pałac powstał przed 1747 r., wg projektu prawdopodobnie Pawła Antoniego Fontany. Przebudowany w latach 80 XVIII w. wg projektów Dominika Merliniego, wzorowany na warszawskich Łazienkach. Przed pałacem znajdują się oficyny pochodzące z końca XVIII w., kaplica (dom wspomnień) na wyspie i pawilon ogrodowy z 1841 r. Ponadto kompleks obejmuje: dawny dom ogrodnika z końca XVIII w., kordegardę mурowaną z 1770 r., przebudowaną w XIX w., komendę szkoły oraz willę komendanta.

Twierdza carska Dęblin: przykład XIX - wiecznej architektury fortyfikacyjnej. Forteca kształcie pentagonalnym. Budowana w latach 1837 - 1845 wg projektu gen. Iwana Dehna. W następnych latach modernizowana. Cały obiekt otoczony fosą oraz wałami. Osłonięta systemem bastionów. W okresie międzywojennym miejsce stacjonowania 15. Pułku Piechoty Wilków. W latach II wojny światowej niemiecki obóz jeniecki - Stalag 307.



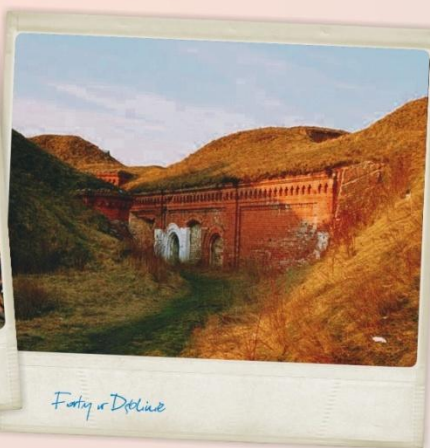
Brama Lubelska Twierdzy Dęblin

TOURIST “PEARLS” OF THE COUNTY

The town of Dęblin

Palace and park complex of Mniszech's family- (the owner-Higher Military Academy of Air Force in Dęblin): classical Mniszech's family palace including a park, an island and a pond in the English style. The palace was founded before 1747 in accordance with a design, probably of Paweł Antoni Fontana. It was rebuilt in the 80's of the 18th century in accordance with the designs of Dominik Merlini, modelled after Warsaw Royal Baths. In front of the palace there are outbuildings dating back to the 18th century, a chapel (a house of memories) on the island and a garden pavilion from 1841. Moreover, the complex comprises the former gardener's home from the end of 18th century, a brick guardhouse from 1770, rebuilt in the 19th century, school headquarters and a commanding officer's villa.

The Tsar's Dęblin fortress: the example of the 19th century fortification architecture, the fortress of the pentagonal shape. It was built between 1837-1845 in accordance with the design of general Iwan Dehn. Later modernized. The whole building surrounded by a moat and embankments. Sheltered by a system of bastions. In the interwar period it was a place of stationing of the 15th Infantry Regiment. During the years of World War II it was a POW camp - Stalag 307.



Forty w Dęblinie

Forty Twierdzy Dęblin z XIX w.: fort nr 2 (Mierzwiączka), wzniesiony na podmokłym terenie, oddalony ok. 3 km od cytadeli przy drodze do Ryk, przez Stawy. Jest najlepiej zachowanym obiektem tego typu w okolicach Dęblina. Fort nr 1 (Młynki), wybudowany w latach 1881-1882 na kamiennych fundamentach przy drodze do Stężycy.

Sala Tradycji Wyższej Szkoły Oficerskiej Sił Powietrznych: otwarta w 1976 r. Znajdują się tu zbiory pamiątek związanych z historią i dniem dzisiejszym Szkoły

Forts of Dęblin fortress from the 19th c.: fort No. 2 (Mierzwiączka), erected on the marshy land, about 3 kilometres away from the citadel by the route to Ryki, through Stawy. It is the best preserved building of such type near Dęblin. Fort No. 1 (Młynki), built between 1881-1882 on stone foundations by the route to Stężycza.

*A Tradition Room of the Higher Military Academy of Air Force:*erved building of such type near Dęblin. opened in 1976. There are collections of souvenirs



Twierca caska Dębina

Orląt min.: sztandary szkoły i jednostek podległych WSOSP, plansze z zamieszczonymi nazwiskami wszystkich komendantów i prymasów szkoły, odznaki, medale otrzymane przez szkołę od organizacji, osób prywatnych z kraju i z zagranicy. Bardzo ciekawie prezentuje się podświetlana makietka lotniska w Dęblinie oraz ubiory i uzbrojenie lotnicze.

Obecnie trwają prace przy tworzeniu **Muzeum Sił Powietrznych w Dęblinie**. Przedsięwzięcie ma na celu gromadzenie i zachowanie dla kolejnych pokoleń dorobku polskiego lotnictwa wojskowego. Muzeum początkowo będzie miało swoją siedzibę w istniejącej Sali Tradycji WSOSP. Obok obecnego obiektu planowana jest wystawa plenerowa na ok. 50 samolotów i śmigłowców oraz innego sprzętu wojskowego. Docelowo na potrzeby Muzeum zostanie dobudowane skrzydło o lekkiej konstrukcji, gdzie będzie wystawiony drobny sprzęt i uzbrojenie lotnicze.

Zespół budynków kolejowych: w jego skład wchodzi: dworzec Kolei Nadwiślańskiej - drewniany z końca XIX w., budynek mieszkalno-administracyjny tzw. Belweder z

connected with the history and the present times of the School of Young Eagles: flags of the school and subordinated units of the Higher Military Academy of Air Force, the displayboard with surnames of all top students and commanding officers of the school. In the room are also placed flags of the school and subordinated units of the Higher Military Academy of Air Force. The display cases contain souvenirs, badges and medals received by the school from different organizations, private persons both from the country and abroad. Very interesting, in terms of presentaion, is the illuminated mock-up of the airport in Dęblin as well as the aviation clothes and weaponry.

At present, works aiming at foundation of **Museum of Air Force in Dęblin** are being conducted. The purpose of this undertaking is to gather and preserve material and non-material heritage of the Polish Military Aviation, rocket and radiotechnical units for the future generations. The Museum will initially have its seat in the present Tradition Room of the Higher Military Academy of Air Force. Next to the present building there is going to be an outdoor exhibition comprising about 50 planes and helicopters as



Pałac Muzealny w Dęblinie

końca XIX w., parowozownia murowana z końca XIX w. - obecnie biuro, dróżnicówka murowana z końca XIX w., wieża ciśnień z 1920 r., nastawnia z końca XIX w. oraz domy pracownicze przy ul. Dworcowej i Lipowej, a także żuraw wodny przy Lokomotywowni.

Kościół parafialny p.w. Św. Piusa V Papieża: wybudowany w latach 1957-1981 staraniem Mieczysława Szczuciaka, wg projektu mgr inż. Mariana Skowrońskiego, w stylu współczesnym. Kościół jest nowoczesną budowlą o dwóch kondygnacjach.

Kościół parafialny p.w. Chrystusa Miłosiernego: przy ul. Wiślanej, wzniesiony w pierwszej połowie XVIII w. jako cerkiew unicka w Łosicach. Przeniesiony do Dębłina na ul. Warszawską w latach 1928-1929, przebudowany i rozbudowany (1960 r.), przeniesiony na ul. Wiślaną w latach 1986-1987. Drewniany, konstrukcji zrębowej, oszalowany, trzynawowy, bazylikowy. Ołtarz główny rokokowy pochodzący z poł. XVIII w., w zwieńczeniu rzeźba Trójcy Świętej. Ołtarze boczne barokowo-rokokowe z poł. XVIII w. Drzwi na ambonę z pierwszej poł. XVIII w., rzeźbione z malowidłem na płycinie

well as other types of military equipment. Finally, for the needs of the Museum, a wing of the light construction is going to be built, where small equipment and aviation weaponry will be displayed.

The complex of railway buildings: is composed of the railway station of Nadwiślańska Railway, a wooden one dating back to the 19th century, administrative and housing building, so called: Belvedere from the end of the 19th century, engine house, present office, built at the end of the 19th century, level crossing attendant's house, built at the end of the 19th century, a water tower from the 1920, a control station from the end of the 19th century and workers' houses by Dworcowa Street and Lipowa Street as well as water crane by the engine room.

Pope St. Pius V Parish Church: built between 1975-1981 thanks to the efforts of Mieczysław Szczuak, in accordance with the design of Marian Skowroński, MSc Eng. in a modern style. The church is a modern two-storey building.



przedstawiającym św. Archaniola Gabriela. Prospekt organowy z drugiej poł. XVII w., przeniesiony z dawnego kościoła parafialnego w Rykach. W kruście XVIII-wieczny krucyfiks barokowo-ludowy.

Cmentarz wojenny „Balonna”: znajduje się na stoku dawnej reduty Zajęczka, która broniła dostępu do twierdzy dęblińskiej od strony wschodniej. Na cmentarzu znajdują się mogiły żołnierzy polskich oddziałów legionowych walczących pod dowództwem Józefa Piłsudskiego w składzie I Armii Austriackiej. Z tego właśnie okresu na cmentarzu znajduje się kilka grobów żołnierzy polskich i austriackich, a także symboliczna kwatery żołnierzy rosyjskich poległych w I wojnie światowej oraz wojnie

The Merciful Christ Parish Church: by Wiśłana Street erected in the first half of the 18th century as a Uniate church in Łosice. It was transferred to Dębline to Warszawska Street between 1928-1929, rebuilt and developed (1960), transferred to Wiśłana Street between 1986-1987. Wooden, of a framework construction, boarded, with three naves, basilican. The high altar in rococo style dating back to the half of the 18th century, the final depicting the sculpture of the Holy Trinity. Side altars of a baroque-rococo style from the half of the 18th century, filled in. Doors leading to the pulpit date back to the first half of the 18th century, carved, including a picture on the panel depicting St. Gabriel the Archangel from the same period. The organ prospectus dates back to the 2nd half of

polsko - bolszewickiej 1920 r. Po lewej stronie bramy głównej usytuowane są rzędy mogił poległych żołnierzy 15 PP „Wilków” - pułku, który w latach 1921-1939 kwaterował w twierdzy. W głębi znajduje się symboliczna kwatera poświęcona lotnikom polskim, którzy zginęli w latach 1927 - 1939.

the 17th century, transferred from the old parish church in Ryki. In the porch you can admire the 18th century baroque and folk crucifix.

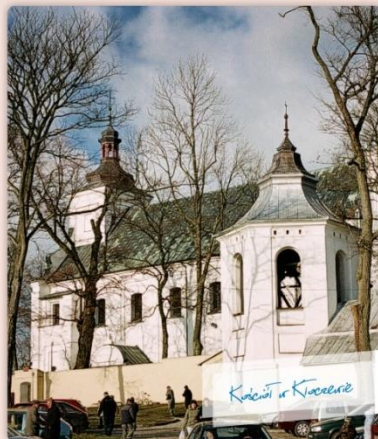
War cemetery 1915-1939 “Balonna”: is located on the slope of a former “Zajaczek” redoubt, which defended the access to Dęblin fortress from the eastern side. At the cemetery you can find graves of Polish soldiers of legionary troops, belonging to the 1 Austrian Army, fighting under Józef Piłsudski’s command. Just from this period, at the cemetery are a few Polish and Austrian graves, as well as a symbolic section of the Russian soldiers killed in action during the World War I and the Polish-Bolshevik war in 1920. On the left side of the main gate are located rows of graves of soldiers killed in action from the 15th Infantry Regiment called “Wolves”-a regiment, which during the years of 1921-1939 were quartered in a fortress. However on the right side are the graves of soldiers from different units, taking part in military action by the Vistula River. At the far end of the cemetery is a symbolic section dedicated to Polish pilots, who died between 1927-1939.



GMINA KŁOCZEW

Jagodne

Zespół dworsko - parkowy: dwór zbudowany w 2 poł. XVIII wieku dla Cieciszowskich, prawdopodobnie dla Antoniego, kasztelana połanieckiego. W XIX i XX w. w rękach Szydłowskich. Przebudowywany w latach 1830-40 i 1860-74. Drewniany, konstrukcji zrębowej, otynkowany. Parterowy na planie prostokąta, pięciosiowy. Przy wejściu znajdują się dwie kolumny toskańskie, a od ogrodu trzysiowy ryzalit, zwieńczony trójkątnym szczytem. Wokół resztki parku założonego w XVIII w. ze szpalerem grabowym, okazami lip i czerwonych buków. Własność prywatna.



Kłoczew

Kościół parafialny p.w. św. Jana Chrzciciela: barokowy z XVII/XVIII w. Orientowany. Murowany z cegły, otynkowany, podpiwniczony. Jednonawowy z krótkim, półkolistym prezbiterium. Otoczenie kościoła ukształtowane ok. poł. XVIII w. m.in. brama, dzwonnica, kaplica św. Barbary, domek kościelny. Wnętrza bogato zdobione, wypełnione sprzętami, obrazami, rzeźbami itp. pochodzącymi w znacznym stopniu z XVIII w.

Zadybie Stare

Zespół dworsko-folwarczny: (dwór, stajnia, gorzelnia). Dwór wzniesiony w 1 poł. lub ok. poł. w. XIX, rozbudowany w 2 poł. XIX w. Wnętrza całkowicie przekształcone w 1960 r. Obecnie mieszczą szkołę. Zwrócony frontem na pld.- wsch. Murowany z cegły, otynkowany. Parterowy, z późniejszą częścią dwukondygnacyjną. Część starsza prostokątna z ryzalitami na osi krótkiej, kryta dachem dwuspadowym z naczółkami. W otoczeniu dworu resztki parku krajobrazowego, założonego w 1 poł. XIX w., z okazami starych jesionów.

THE COMMUNE OF KŁOCZEW

Jagodne

Manor and palace complex: a manor house built in the 2nd half of the 18th century for the Cieciszowski's family, probably for Antoni, the castellan of Polanice. In the 19th and 20th century it was in the hands of Szydłowski's family. Rebuilt between 1830-1840 and 1860-74. Wooden, of a framework construction, plastered. It is a five-axial one-storey building, erected on a rectangular plan. By the entrance there are two Tuscan Columns, and from the side of a garden there is a tree-axial break, topped with a triangular gable. Around are the remains of a park founded in the 18th century with an avenue of hornbeams, specimen of lime-trees and copper beeches. It is a private property.



Kłoczew

St. John the Baptist Parish Church: a baroque style church from the 17th/18th century. Oriented, brick, plastered with a basement. Single-nave with a short, semicircular chancel. The surroundings of the church were shaped around the half of the 18th century, among which can be found a gate, a bell tower, St. Barbara's chapel and the house of the person caring after the church. The interior richly ornamented, filled with equipment, pictures and sculptures dating back , to a large extend, to the 18th century.

Zadybie Stare

Manor - and farm complex: (manor house, stable and distillery). A manor house erected in the 1st half or around the half of the 19th century, probably in the 2nd half of the 19th century. The interior completely transformed in 1960. At present housing a school. The building is directed to the south-east. Brick, plastered. It is a one-storey building with a later two-storey part. The older part is of a rectangular shape with breaks at the short axis, covered with a gable roof including jerkin heads. In the surroundings of a manor house are the remains of a landscape park, founded in the 1st half of the 19th century with specimen of old ash-trees.



GMINA NOWODWÓR

Młyn w Nowodworze: z końca XIX w., pierwotnie wodny, a obecnie elektryczny. W obiekcie zachowało się część starych urządzeń. Własność prywatna.

Kapliczka w Zawitala: to ciekawy obiekt małej architektury sakralnej znajdujący się na rozstaju dróg w Zawitala. Kapliczka ma formę trójczłonowego postumentu na stopniach z wnęką na figurę, zwieńczoną krzyżem. Ozdobiona jest motywem palm, kwiatów, uskrzydłonych główek aniołów oraz postaciami dwóch aniołów w całości. Obiekt jest interesujący przykładem ludowego budownictwa sakralnego.

Pomnik w Łędzie Wielkim: poświęcony pamięci mieszkańców miejscowości wymordowanych w lutym 1943 r. przez hitlerowców. Pomnik w formie głazu narzutowego z tabliczką, został odsłonięty w 1973 r. Na tablicy znajduje się inskrypcja: „Ku czci Polaków zamordowanych w tym miejscu przez oprawców hitlerowskich w dniu 5 lutego 1943 roku - 34 nazwiska - Cześć ich pamięci.”

THE COMMUNE OF NOWODWÓR

The mill in Nowodwór: from the end of the 19th century, originally a watermill, but at present an electric mill. In the building some parts of old equipment have remained. It is a private property.

The chapel in Zawitala: is an interesting object of a small sacred architecture located at the crossroads in Zawitala. The chapel has a shape of a triple entablement on steps with an alcove for a statue, topped with a cross. It is ornamented with a motif of palm trees, flowers and winged heads of angels as well as the characters of two angels in a whole. The building is an interesting example of a folk sacred construction.

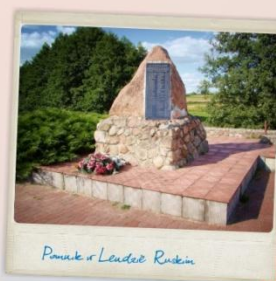
The monument in Łąd Wielki: dedicated to the memory of residents slaughtered in February 1943 by the Nazis. The monument in the shape of an erratic with a plate was unveiled in 1973. The plate includes the following inscription: „ In honour of Polish citizens slaughtered in this place by the Nazis on 5th February 1943-34 surnames-in honour of their memory”.



Kapliczka w Zawitala



Młyn wodny w Nowodworze



Pomnik w Łędzie Wielkim

GMINARYKI

Bobrowniki

Kościół parafialny p.w. Nawiedzenia NMP: z 4. ćw. XV w., pierwotnie gotycki, przebudowany po 1637 r., późnorenansowy, murowany z cegły, tynkowany, jednonawowy, zawierający wiele zabytków sztuki sakralnej z XVII, XVIII i XIX w. Ogrodzenie kościoła z XVII w., murowane z cegły, tynkowane, rozczłonowane od wewnątrz odcinkowo zamkniętymi blendami. Od zachodu na osi dzwonnica – brama murowana, barokowa z 1 poł. XVIII w.

Cmentarz nowy z pocz. XIX w.: z klasycystycznymi nagrobkami, m.in.: grób Skotnickich, rodziców Jana Skotnickiego malarza Młodej Polski, autora książki Przy sztalugach i przy biurku „pierwszego ministra kultury pierwszej RP”, grób żony gen. Turny, grób Augusta Hipolita Sochackiego, honorowego obywatela Gminy Irena i Miasta Dęblin oraz jego ojca Michała Sochackiego uczestnika powstań narodowych z 1831 i 1863 roku, groby powstańców styczniowych, groby wyższych oficerów i urzędników carskich, nauczycieli i budowniczych kolei nadwiślańskiej.

THE COMMUNE OF RYKI

Bobrowniki

Visitation of the Blessed Virgin Mary Parish Church: brick from the fourth quarter of the 15th century, originally Gothic, rebuilt after 1637, late-Renaissance, brick, plastered, single-nave, containing many monuments of sacred Art from the 17th, 18th and 19th century. The wall of the church from the 17th century, brick, plastered, dismembered from the inside by partly closed blends. From the west, on the axis there is a bell tower-brick gate, in Baroque style from the 1st half of the 18th century.

The new cemetery from the beginning of the 19th century: with classical graves, among which you can find the Skotnicki's grave, the parents of Jan Skotnicki-the Young Poland movement painter, the author of the book *By the easels and the desk*-the first minister of culture of the Republic of Poland, a grave of the general Turna's wife, a grave of August Hipolit Sochacki, a honorary resident of the commune of Irena and the town of Dęblin and his father's grave-Michal Sochacki-the participant of the National Uprisings in 1831 and 1863, graves of January insurgents, graves of higher officers and tsarist clerks, teachers and builders of the Vistula Railway.



Ryki

Kościół p.w. Chrystusa Zbawiciela: wzniesiony w latach 1908-1914 wg projektu Józefa Piusa Dziekońskiego. Kościół neogotycki na planie krzyża łacińskiego, trójnawowy z transeptem i trójbocznie zakończoną absydą. Wieża dwukondygnacyjna na planie kwadratu zwieńczona hełmem stożkowym. W ołtarzu głównym obraz „Chrystusa na krzyżu w adoracji królów, świętych, biskupa, historyków i malarza”, namalowany w 1915 r. przez Leona

Ryki

Christ the Saviour Church: erected between 1908-1914 in accordance with the design of Józef Pius Dziekoński. It is a Neo-Gothic church erected on a plan of Latin crucifix, three-nave with a transept and three-sided apse. Two story tall tower on the plan of a square topped with a conical helmet. The high altar includes a picture of “Christ on the Cross adored by kings, saints, a bishop, historians and a painter”, painted in 1915 by Leon Wyczółkowski, an artist

Wyczółkowskiego, artystę - malarza ściśle związanego z Rykami i okolicą.

Zespół dworsko-parkowy: dwór klasycystyczny z XVIII w. zbudowany najprawdopodobniej jako rezydencja dla Króla Stanisława Poniatowskiego. Parterowy, na planie prostokąta z lekkim ryzalitem w części centralnej. Od frontu szeroki, niski portyk o czterech kolumnach tokańskich dźwigających belkowanie z szerokim fryzmem zwieńczonym trójkątnym szczytem. Obecnie siedziba Miejsko-Gminnego Centrum Kultury. Turystycznie dostępny. Park założony w pierwszej połowie XIX w. Częściowo zachowany układ alei. Kilka okazów starych drzew, w tym sosna czarna będąca pomnikiem przyrody.

Cmentarz parafialny, tzw. „Stary”: z nagrobkami m.in.

closely connected with Ryki and the vicinity.

Manor and park complex: a classical manor house from the 18th century, built most probably as a residence of the King Stanisław Poniatowski. One-storey manor house erected on a rectangular plan with a small break in the central part. From the front of a building there is a wide, low porch with four Tuscan Columns supporting entablature of a wide frieze with a triangular top. At present the place serves as a seat of the Municipal and Rural Cultural & Community Centre. It is available for tourists. The park was established in the first half of the 19th century with partly preserved layout of avenues. It comprises few specimen of old trees, including Austrian pine, which is considered to be a nature monument.



Witolda Kossaka – brata pisarki Zofii Kossak-Szczuckiej, Eugeniusza Wojnowskiego - uczestnika powstania styczniowego, fundatora zegara na wieży nowego kościoła. Pochowani są tu również dziadkowie i matka malarza Leona Wyczółkowskiego. Leży tu także zmarły w 1897 r. proboszcz rycki ks. Adolf Kurkowski (nagrobek cenny pod względem artystycznym) i wielu innych zasłużonych dla Ryki i okolic.

Cmentarz żydowski: kirkut z XVIII w. Doszczętnie zniszczony podczas niemieckiej okupacji, został odbudowany w latach 1983-1984. Znajduje się przy obecnej ul. Piaskowej, na wzniesieniu po wschodniej stronie stawu Buksa. Pod koniec XIX w. na cmentarzu pochowano miejscowego rabina Barucha syna Meira Eidelsa. Nad jego grobem wzniesiono ohel. Obecnie na cmentarzu znajduje się kilka macew, które odzyskano i zabezpieczono dzięki trwającej od sierpnia 2010 r. akcji „Instrukcja Powrotu”, przeprowadzonej przez Towarzystwo Inicjatyw Twórczych „e” w partnerstwie z Fundacją Uptown. Celem tego ogólnopolskiego przedsięwzięcia jest odnajdywanie i przeniesienie macew na lokalne cmentarze żydowskie.

Parish cemetery, called "Old": including graves of e.g. Witold Kossak-a brother of the writer Zofia Kossak-Szczucka, Eugeniusz Wojnowski, the participant of January Uprising, the donor of a clock on the tower of a new church. There are also buried the grandparents and the mother of a painter Leon Wyczółkowski. You will find here also a grave of the deceased in 1897 parish priest of Ryki-Adolf Kurkowski (a rich grave in artistic terms) as well as many distinguished persons for the town of Ryki and the vicinity.

Jewish cemetery: from the 18th century. Completely destroyed during German occupation, rebuilt between 1983-1984. It is located by the present Piaskowa Street, on a hill, on the right side of Buks pond. At the end of the 19th century the local Rabbi Baruch, the son of Meir Eidels was buried at this cemetery. The Ohel was erected above his grave. At present there are a few matzevas (Jewish tombstones), which have been recovered and protected thanks to the action called "Return Instruction" lasting since August 2010, being conducted by the Society of Creative Initiatives "e" in cooperation with Uptown Foundation. The aim of this all-Poland undertaking is to discover and transfer matzevas onto local Jewish cemeteries.



GMINASTĘŻYCA

Brzeziny

Kościół parafialny p.w. św. Sebastiana: z XVII w. Wybudowany przez Franciszka Socha Chomentowskiego, ówczesnego właściciela tego terenu. Kościół wybudowany w stylu eklektycznym, konstrukcji zrębowej z zakrystią. Powstał na planie zbliżonym do krzyża greckiego. Nawa główna przenika bezpośrednio w prezbiterium trójbocznie zamknięte. Południowe ramię wyznacza murowana kaplica wybudowana prawdopodobnie na prośbę króla Jana III Sobieskiego. Z ramienia północnego wydzielona jest niewielka zakrystia. Od frontu znajduje się prostokątna kruchta, węższa od nawy. Chór nadwieszony, podparty drewnianymi słupami. Na chórze znajdują się ponad 100-letnie organy.

Pawłowice

Kościół p.w. św. Jakuba Apostoła: kościół murowany, wybudowany na początku XIX w., dzięki hojności Jana i Antoniego Ostrorogów oraz Józefa Rombka. Pod koniec XIX stulecia kościół został powiększony dzięki staraniom ks. Michała Pióro. W świątyni znajduje się późnorenansowy ołtarz główny z 1 poł. XVII w. oraz kamień z łacińskim napisem i datą 1642 r., a także wyjątkowo cenne, blisko 300-letnie księgi parafialne.

THE COMMUNE OF STĘŻYCA

Brzeziny

St. Sebastian's Parish Church: from the 17th century, built by Franciszek Socha Chomentowski, the then owner of the land. The church was built in the eclectic style, of a framework construction with a sacristy. It was erected on a plan resembling a Greek cross. The central nave leads just to the chancel with a semi-hexagonal termination. Southern arm of the church outlines a brick chapel built, probably, at the request of the King John III Sobieski. From the northern arm a part is marked off for a small sacristy. From the front there is a rectangular porch, narrower than the nave. The choir is overhung, supported by wood pillars. On the choir you can find over 100 years old organs.

Pawłowice

The Church of St. Jacob the Apostle: a brick church, built at the beginning of the 19th century, thanks to the generosity of Jan and Antoni Ostrorog and Józef Rombek. At the end of a century the church was enlarged thanks to the efforts of a priest Michał Pióro. In the church there is a late-Renaissance high altar from the first half of the 17th century and the stone with a Latin inscription and a date 1642 as well as exceptionally precious, nearly 300-years old parish books.



Kościół parafialny w Stężyce



GOK w Stężyce

Stężyca

Kościół parafialny p.w. św. Marcina: to najstarszy zabytek ziemi stężyckiej. Od XV w. jest budowlą murowaną. Jego poprzednik, jako budowla drewniana uległ zniszczeniu wraz z całym miastem w XIV w. Jako datę wzniesienia świątyni podaje się rok 1434. Kościół został wybudowany w stylu gotyckim. Późniejsze przebudowy spowodowały, że posiada on również elementy stylu renesansowego i barokowego. Inicjatorem budowy świątyni był ks. Jana Wyszka.

Stężyca

St. Martin's Parish Church: is the oldest monument of the Stężyca district. It has been a brick building since the 15th century. Its former wooden building was destroyed together with the whole town in the 14th century. The date of erection of the church is considered to be 1434. The church was built in a Gothic style. Its later conversions caused that it also includes the elements of Renaissance and Baroque style. The initiator of building the church was a priest Jan Wyszka.

Kościół filialny pofranciszkański p.w. Przemienienia Pańskiego: kościół był wznoszony parokrotnie. Zniszczenia kolejnych świątyń i zabudowań klasztornych dokonywała najczęściej Wisła, ale ostatniego zniszczenia przed powstaniem dzisiejszej świątyni dokonał pożar w lipcu 1790 r.. Stojąca obecnie budowla powstała na przełomie XVIII i XIX w. i jest kościołem filialnym w stylu barokowym.

The Post-Franciscan Parish Branch Church of the Transfiguration of Jesus: the church was erected a few times. Damage of a subsequent sanctuaries and monastic building was caused most often by the Vistula River, however the last damage before the foundation of the present church was due to fire in July 1790. The present building was erected at the turn of the 18th and 19th centuries is considered to be a branch church in a Baroque style.



Pałac w Samach



Pałac w Sobieszynie



Zespół Pałacowo-Parkowy w Uleź

GMINA ULEŹ

Podlodów

Zespół dworsko - parkowy: klasycystyczny dwór z pocz. XIX w. wokół, którego zachowały się resztki parku z piękną aleją grabową. Własność prywatna.

Sarny

Zespół dworsko-parkowy: dwór z I poł. XIX w., rozbudowany ok. 1880 r. Skomponowany w duchu eklektycznym, murowany z cegły i otynkowany, posadowiony na planie prostokąta, parterowy z poddaszem przekrytym dachem dwuspadowym. W latach 30 - tych dwór należał do Karola Krzyckowskiego. Własność prywatna.

Sobieszyn

Zespół kościelny: kościół parafialny p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego - neogotycki zbudowany w latach 1893-1896 z fundacji Kajetana hr. Kickiego. Świątynia powstała wg projektu warszawskiego architekta Pawła Wóycickiego. Obok kościoła plebania o neogotyckim charakterze z elementami eklektycznymi oraz zabytkowy drzewostan parku przykościelnego.

Zespół pałacowo-parkowy z przełomu XVIII / XIX w.: w skład zespołu wchodzi: park krajobrazowy ze śladami układu geometrycznego, pałac, dwie oficyny, zespół budynków folwarcznych, kuźnia i brama wjazdowa z fragmentami dawnego ogrodzenia. Jest to przykład organizacji przestrzeni integralnie łączącej elementy architektoniczne z zielenią i wodą pełniące jednocześnie

THE COMMUNE OF ULEŹ

Podlodów

Manor and park complex: a classical manor house from the beginning of the 19th century with adjacent outbuilding, erected at the beginning of the 19th century. It is a private property.

Sarny

Manor and park complex: a manor house from the first half of the 19th century, extended around 1880. Built in a classical style. In the 30's the manor house was a property of Karol Krzyckowski. Around the manor house are the remains of a landscape park surrounded by ponds. It is a brick building, plastered, erected on a rectangular plan, one-storey including an attic covered by a gable roof. It is a private property.

Sobieszyn

The church complex: a Parish Church of the Exaltation of the Holy Cross-Neo-Gothic church erected between 1893-1896 thanks to the foundation of earl Kajetan Kicki. The church was founded in accordance with the design of a Warsaw architect Paweł Wóycicki. Next to the church there is a presbytery of a Neo-Gothic character including eclectic elements and a monumental tree stand constituting a park around the church.

Palace and park complex from the end of the 18th/19th century: the complex comprises a landscape park with traces of geometrical layout, a palace, two outbuildings, a complex of farm buildings, a blacksmith's shop and a gateway including fragments of a former fence. It is an example of the organisation of a space integrally connecting architectonic elements with greenery and water

Kościół w Ujeźcu



Legenda:

- szlak turystyczny im. gen. bryg. Franciszka Kleeberga
- drogi krajowe
- drogi wojewódzkie
- drogi powiatowe
- linia kolejowa
- granica powiatu
- drogi gminne
- granica gminy
- pałac, dwór, zespół pałacowo-dworcowy
- H hotele i zajazdy
- kościół
- Twierdza w Dęblinie





Powiat Rycki



funkcję siedziby ziemiańskiej i centrum zarządzania przynależnymi folwarkami o dużych wartościach estetycznych, historycznych i przyrodniczych. Pałac wzniesiony w I ćw. XIX w. na podstawie projektów Piotra Aignera. Zabudowania gospodarcze z 2 poł. XIX w., zaprojektowane przez Henryka Marconiego. W XIX w. zespół należał do znanego filantropa Kajetana hr. Kickiego, fundatora sobieszynskiego kościoła, stacji doświadczalnej i szkoły rolniczej.

Zespół przestrzenny Zespołu Szkół im. Kajetana hr. Kickiego z XIX w.: do zespołu prowadzi malownicza, zabytkowa aleja lipowa. Całość tworzy zwartą, osiową kompozycję, w skład, której wchodzi zabytkowe zabudowania: budynek szkoły, "dyrektorówka", dworek modrzewiowy, budynki gospodarcze. Poza północną granicą parku, wyznaczoną zróżnicowanym drzewostanem, znajdują się stawy.

Ułęż

Zespół pałacowo-parkowy: pałac klasycystyczny z pocz. XIX w. (miniatura „Warszawskiego Belwederu”), wzniesiony wg projektu wybitnego przedstawiciela klasycyzmu polskiego Jakuba Kubickiego dla Jacka Bentkowskiego szambelana króla Stanisława Augusta i sędziego pokoju powiatu żelechowskiego. W otoczeniu pałacu resztki parku, pozostałości muru oporowego i bramy, figura Matki Boskiej.

Żabianka

Kościół parafialny p.w. Wniebowzięcia NMP z 1745 r.: najstarszy zabytek budownictwa drewnianego na terenie Powiatu Ryckiego. Ufundowany przez starostę stężyckiego Feliksa Bentkowskiego. Konstrukcja świątyni zrębowa, dach kryty gontem. Wewnątrz na belce tęczowej barokowy krucyfiks z XVIII w. Ołtarz główny rokokowo-klasycystyczny, rokokowa ambona, ozdobne lustra z 2 poł. XVIII w. Obok kościoła drewniana dzwonnica z XVIII w. i klasycystyczny nagrobek z 1838 r. Jacka Bentkowskiego.

functioning as a manorial residence and the centre of management of belonging farms of huge estetical, historical and natural values. The palace was erected in the first half of the 19th century on the basis of Piotr Aigner's designs. The farm buildings, designed by Henryk Marconi date back to the 2nd half of the 19th century. In the 19th century the complex was the property of a well-known philanthropist earl Kajetan Kicki, the founder of Sobieszyn Church, a research station and an agricultural school.

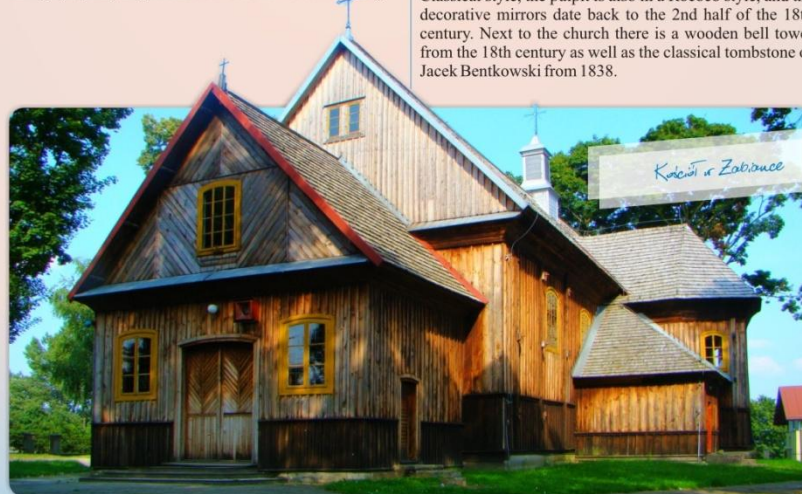
Spatial complex of the complex of schools of earl Kajetan Kicki: from the 19th century. To the complex leads a picturesque, monumental lime-tree avenue. The whole constitutes a dense, axial composition, comprising monumental buildings, such as: the school building "the school's headmaster building", a larch manor house and an outbuilding. Behind the northern border of a park, outlined by a differentiated tree stand, are the ponds.

Ułęż

Palace and park complex: a classical palace from the beginning of the 19th century (a miniature of Warsaw Belvedere), erected in accordance with the design of an outstanding representative of Polish Classicism-Jakub Kubicki for Jacek Brntkowski-a chamberlain of the King Stanislaw August and a judge of peace of Żelechowo County. Around the palace are the remains of a park, a retaining wall and a gate as well as the statue of Mother of God.

Żabianka

Assumption of the Blessed Virgin Mary Parish Church from 1745: the oldest monument of a wooden construction located within the area of Ryki County. Founded by Stężyca Starost-Feliks Bentkowski. The church is of a framework construction with a shingled roof. Inside the church, on a rood beam there is a Baroque crucifix dating back to the 18th century. The high altar is maintained in a Rococo-Classical style, the pulpit is also in a Rococo style, and the decorative mirrors date back to the 2nd half of the 18th century. Next to the church there is a wooden bell tower from the 18th century as well as the classical tombstone of Jacek Bentkowski from 1838.





Powronica - Ujeź



Doblin - Włosa



Powronica - Ryki

STRAŻNICY PRZESZŁOŚCI

- **Muzeum Twierdzy Dęblin** (założone staraniem Towarzystwa Przyjaciół Dęblina), tel. 601 817 048 lub 603 944 916
- **Sala Tradycji** Wyższej Szkoły Oficerskiej Sił Powietrznych w Dęblinie, tel. (81) 5519141
- **Muzeum Ziemi Stężyckiej** - Szkoła Podstawowa przy ul. Królewskiej, tel. (81) 8663930
- **Izba Regionalna** w Zespole Szkół im. Kajetana hr. Kickiego w Sobieszynie, tel. (81) 866 7900
- **Izba Pamięci** gen. Franciszka Klebeberga w Zespole Szkół zawodowych nr 1 przy ul. Tysiąclecia w Dęblinie, tel. (81) 8330274

STWORZONE PRZEZ NATURĘ

POMNIKI PRZYRODY:

Na terenie Powiatu Ryckiego znajdują się 64 pomniki przyrody.

- W gminie Ulęż ochroną pomnikową objęto 23 obiekty - okazałe drzewa, głównie w miejscowości Sobieszyn - Brzozowa (zespół parkowy) oraz w parku w Ulężu. W Sobieszynie znajduje się „Dąb Sobieskiego” o obwodzie 620 cm - jest to najpotężniejsze drzewo w Powiecie Ryckim.
- W Dęblinie rośnie dąb szypułkowy „Grot” o obwodzie 594 cm, który w ogólnopolskim konkursie Klubu Gaja został wybrany Drzewem Roku 2011. Na granicy Dębina ze Stężycą znajduje się aleja zabytkowych lip drobnolistnych rosnących wzdłuż drogi Dęblin – Stężycza.
- W gminie Kłoczew występuje 14 pomników przyrody: 5 w Kłoczewie, 8 w Zadybiu Starym oraz 1 w miejscowości Rzyczyna (dąb szypułkowy). Ponadto w



GUARDIANS OF THE PAST

- **Museum of Dęblin Fortress** (founded thanks to the efforts of the Friends of Dęblin Society), phone: 601 817 048 or 603 944 916
- **A Tradition Room** of the Higher Military Academy of Air Force in Dęblin, phone: (81) 5519141
- **Museum of the Stężyca District** - Primary School by Królewska Street, phone: (81) 8663930
- **Regional Chamber** - in a Complex of Schools of earl Kajetan Kicki in Sobieszyn, phone: (81) 866 7900
- **The general Franciszek Klebeberg Memorial Hall** in a Complex of Vocational Schools No. 1 by Tysiąclecia Street in Dęblin, phone: (81) 8330274

CREATED BY NATURE

NATURE MONUMENTS:

Within the area of Ryki County there are 64 nature monuments.

- In the commune of Ulęż 23 objects have been put under the monumental protection, including impressive trees, mainly located in Sobieszyn-Brzozowa (park complex) and in the park in Ulęż. In Sobieszyn you will find “Sobieski’s oak” of 620cm girth-it constitutes the largest tree in Ryki County.
- In Dęblin, however you can come across an English oak called “Grot” of 594 girth, which has been chosen a tree of the year 2011 in an All-Poland competition of Gaja Club. On the border of Dęblin and Stężyca there is an avenue of monumental small-leaf lime trees growing along the route from Dęblin to Stężyca.
- In the commune of Kłoczew 14 nature monuments have been registered: 5 in Kłoczew, 8 in Zadybie Stare and 1 in Rzyczyna (an English oak). Moreover, in Jagodne there



Jagodnem znajduje się zabytkowa aleja kasztanowców.

- Na terenie gminy Ryki 23 pomniki przyrody znajdujące się w sołectwach: Zalesie Kolonia, Zalesie, Rososz, Brusów, Stara Dąbia, Krasnoglina i Karczmiska. Na terenie miasta Ryki w parku na Jarmulówce - dąb szypułkowy.

Na terenie Powiatu Ryckiego znajdują się obszary NATURA 2000:

- **ostoja ptasia „Dolina Środkowej Wisły”** w obrębie gminy Steżyca i miasta Dęblin, gdzie występuje przeszło 30 gatunków ptaków wpisanych na listę Dyrektywy Ptasiej lub Polskiej Czerwonej Księgi oraz ok. 50 gatunków wodno-blotnych. Ostoja ma rangę Europejską. W okresie wędrówek ptactwa występuje tam bocian czarny i czapla siwa;
- **ostoja siedliskowa „Dolny Wieprz”** na terenie gmin Ryki i Uleź, gdzie koryto rzeki Wieprz zachowało swój naturalny, silnie meandrujący charakter, któremu towarzyszą liczne starorzecza i zastoiska. Ponadto w dolinie rzeki położonych jest kilka kompleksów stawów. W południowo-zachodniej części ostoi znajduje się kompleks leśny (bory świeże, olsy) wraz z zespołem wodnym. Dolina pełni funkcję korytarza ekologicznego o randze krajowej. Jej obszar w całości położony jest na terenie Obszaru Chronionego „Pradolina Wieprza”;
- **ostoja siedliskowa „Podeblocie”** w gminie Steżyca ma charakter mozaiki roślinności: leśnej, zaroślowej, okrajkowej, szuwarowej, łąkowej, oraz ziołoroślowej. Krajobraz urozmaicają niewielkie stawy paciorkowe i liczne torfniaki. Szczególnie cenny pod względem przyrodniczym jest zwarty kompleks lasów związanych z siedliskami wilgotnymi i bagiennymi. Należy tu podkreślić, że na terenie siedliska występuje niezwykle rzadki gatunek żółwia błotnego oraz liczne populacje poczwarówek, jak również stanowiska chronionych i zagrożonych roślin naczyniowych. Na terenie ostoi

is a monumental avenue of horse-chestnuts.

- Within the area of the commune of Ryki 23 nature monuments have been recognized, which can be found in such villages as: Zalesie Kolonia, Zalesie, Rososz, Brusy, Stara Dąbia, Krasnoglina and Karczmiska. Within the area of the town of Ryki, in the park at Jarmulówka there is a monumental English oak.

Within the area of Ryki County there are regions called NATURA 2000, among which are the following:

- **a bird sanctuary “Central Vistula Valley”** within the commune of Steżyca and the town of Dęblin, which is the home of over 30 species of birds entered in the Register of Bird's Directive or Polish Red Book and about 50 species of water-mud birds. The sanctuary holds the European rank. During the period of birds migration you may also meet there a black stork and a common heron.
- **a biotopic sanctuary “Lower Wieprz”** within the commune of Ryki and Uleź, where the bed of the Wieprz River has preserved its natural, strongly meandering character, accompanied by numerous old river-beds and hollows. Apart from that, in the river valley are located a few pond complexes. In the southwestern part of the sanctuary is a forest complex (fresh coniferous forests, alder carrs) including a water complex. The valley functions as an ecological corridor of a national rank. Its area is wholly situated within the region of Protected Area “Marginal Stream Valley of the Wieprz River”;
- **biotopic sanctuary “Podeblocie”** within the commune of Steżyca is considered to have a character of mosaic of such vegetation as: forest, brushwood, tall herb fringe communities, rushes, meadow and herbaceous plants. Tiny bead-like ponds and numerous peatbogs add variety to the landscape. Especially precious, in terms of nature, is a dense complex of forests connected with humid and marshy habitats. It should be emphasised here that within

gniazdują m.in.: orlik, błotniaki (stawowy, łąkowy) i żuraw;

• **obszar Chronionego Krajobrazu „Pradolina Wieprza”** w gminie Ryki i Uleź oraz mieście Dęblin. Dolina odznacza się wysokimi wartościami przyrodniczymi ze względu na występowanie rzadkich gatunków roślin.

the area of a habitat you can meet a very rare species of a swamp turtle and numerous populations of pupae as well as the stations of protected and endangered vascular plants. Within the area of the sanctuary nest such birds as: aquiline, harriers (Montagu's harrier and marsh harrier) and a crane.

• **the area of Protected Landscape “Marginal Stream Valley of the Wieprz River”** within the commune of Ryki, Uleź and the town of Dęblin. The valley distinguishes itself by high natural values due to appearance of rare species of plants.



Herbata Regionalna w Sokołowie



Kwiecie Gospodarstwa Wajtkich



Dróbki; parostawa-gminna

SPOTKANIE Z KULTURĄ

KINA:

- „RENEANS” w Rykach, ul. Warszawska 26, tel. (81) 865 22 55

DOMY KULTURY:

- Miejski Dom Kultury, 08-530 Dęblin, ul. 15 P.P. „Wilków” 32b, tel. (81) 883 07 68
- Miejsko-Gminne Centrum Kultury, 08-500 Ryki, ul. Warszawska 11, tel. (81) 865 16 16
- Gminny Ośrodek Kultury, 08-540 Steżyca, ul. Królewska 4, tel. (81) 866 30 89
- Gminny Ośrodek Kultury, 08-550 Kłoczew, ul. Klonowa 2, tel. (25) 751 16 85
- Gminny Ośrodek Kultury, 08-504 Uleź, tel. (81) 866 70 38

IMPREZY CYKLICZNE:

- Majówka w Nowodworze (1-3 maja)
- Dni Dęblina (przedostatni weekend czerwca)
- Wojewódzki Festiwal Piosenki Dziecięcej i Młodzieżowej „ŚPIEWAJĄCY SŁOWIK” (czerwiec)
- Festyn Rekreacyjno-Sportowy w Rososzy (pierwszy weekend lipca)
- Dni Pawłowic (przedostatni weekend lipca)
- Dni Steżycy (ostatni weekend lipca)
- Dni Ryk (ostatni weekend sierpnia)
- Dożynki Gminne, Powiatowe (sierpień/wrzesień)

MEETING WITH CULTURE

CINEMAS:

- ”RENEANS” in Ryki, ul. Warszawska 26, phone (81) 865 22 55

CULTURAL & COMMUNITY CENTRES:

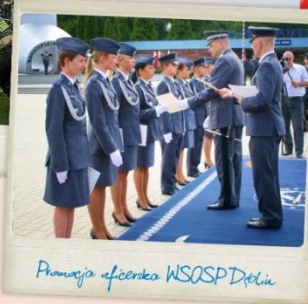
- Municipal Cultural & Community Centre, 08-530 Dęblin, ul. 15 P.P. „Wilków” 32b, phone: (81) 883 07 68
- Municipal and Rural Cultural & Community Centre, 08-500 Ryki, ul. Warszawska 11, phone: (81) 865 16 16
- Rural Cultural & Community Centre, 08-540 Steżyca, ul. Królewska 4, phone: (81) 866 30 89
- Rural Cultural & Community Centre, 08-550 Kłoczew, ul. Klonowa 2, phone: (25) 751 16 85
- Rural Cultural & Community Centre, 08-504 Uleź, phone: (81) 866 70 38

CYCLICAL EVENTS:

- the May Day Picnic in Nowodwór (1-3 May)
- Days of Dęblin (3rd weekend of June)
- Provincial Children's and Youth Song Contest “SINGING NIGHTINGALE” (June)
- Recreation and Sport Fair in Rososz (1st weekend of July)
- Days of Pawłowice (3rd weekend of July)
- Days of Steżyca (4th weekend of July)
- Days of Ryki (4th weekend of August)
- Polish Harvest Festival of the commune and county (August/September)



Zawody Strażackie



Pranajga oficerek WSOSP Dęblin



Revia Touceana - MDK Dęblin

Z PLECAKIEM PO POWIECIE

SZLAKI TURYSTYCZNE:

- **Szlak niebieski „Nadwiślański”** - biegnie w kierunku południowym z Dębina do Annapola przez Gołąb, Puławy, Kazimierz Dolny oraz Józefów. Długość szlaku - 98 km. Początek szlaku przy dworcu PKP w Dęblinie;
- **Szlak zielony „Generała Franciszka Kleeberga”** - prowadzi na wschód z Dębina do Kocka przez Bobrowniki, Ułęż, Sobieszyn, Wołę Gułowska, Charlejew oraz Białobrzegi. Długość szlaku - 70 km. Początek szlaku przy moście na Wiśle w Dęblinie;
- **Szlak im. Pułkownika Dionizego Czachowskiego (zielony)** - przedłużenie szlaku im. gen. Franciszka Kleeberga. Prowadzi z Dębina do Zwolenia przez Zajezerze PKP, Sieciechów, Garbatkę, Krupiec, Bogucin, Pionki, Suchą oraz Koszary. Długość szlaku - 55 km.;
- **Szlak czerwony** - prowadzi w kierunku północnym z Dębina do Wilgi przez Podzamecze. Długość szlaku - 60 km. Początek przy moście na Wiśle w Dęblinie;
- **Szlak żółty spacerowy** - prowadzi wokół Dębina. Początek szlaku jest przy przystanku PKS Rynek, naprzeciwko Ratusza Miejskiego w Dęblinie. Łączna długość trasy - 12 km.

SZLAKI WODNE:

- **Szlak kajakowy Wieprzem z Sarn do Dębina** - długość spływu - ok 23 km.
- **Szlak kajakowy Wisłą z Kazimierza Dolnego do Dębina** - długość spływu - ok 36 km, jest to przedłużenie Małopolskiego Przełomu Wisły.
- **Szlak Kajakowy „Kajakiem po Bystrzycy i Wieprzu”** - to unikatowy projekt, którego głównym celem jest promowanie i rozwój aktywnej turystyki wodnej. Przedsięwzięcie w trakcie realizacji.

STROLLING WITH A BACKPACK ABOUT THE COUNTY

TOURIST TRACKS:

- **The blue track “The Vistula”**- runs towards the south from Dęblin to Annapol, through Gołąb, Puławy, Kazimierz Dolny and Józefów. The length of the track is 98km. The track has its beginning by the Railway Station.
- **The green track “The general Franciszek Kleeberg track”**- leads to the east from Dęblin to Kock through Bobrowniki, Ułęż, Sobieszyn, Wola Gułowska, Charlejew and Białobrzegi. The length of the track is 70 km. The track has its beginning by the bridge on the Vistula River.
- **The colonel Dionizy Czachowski track (the green track)** - the continuation of The general Franciszek Kleeberg track. The track leads from Dęblin to Zwolen through the Railway Station in Zajezerze, Sieciechów, Garbatka, Krupiec, Bogucin, Pionki, Sucha and Koszary. The length of the track is 55 km.
- **The red track** - leads towards the north from Dęblin to Wilga through Podzamecze. The length of the track is 60 km. The track has its beginning by the bridge on the Vistula River.
- **The yellow track-for pedestrians** - leads around Dęblin. The track has its beginning by the Bus stop at the market square opposite the Town Hall. The total length of the route is 12 km.

WATER HIGHWAYS:

- **Canoe route down the Wieprz River from Sarny to Dęblin** - the length of the canoeing is about 23 km.
- **Canoe route down the Vistula River from Kazimierz Dolny to Dęblin** - the length of the canoeing is about 36 km, it is the continuation of The Vistula Gap in Małopolska.
- **Canoe route „Canoeing down the River Bystrzyca and Wieprz”** - is a unique project whose main objective is to promote and develop active water tourism. Project in progress.

GOŚCINNE PROGI POWIATU

GOSPODARSTWA AGROTURYSTYCZNE:

- Halina Busz, ul. Błońska 3, 08-540 Stężyca, tel. (81) 866 32 90;
- Marek Reda, ul. Wiejska 16, 08-530 Dęblin, tel. (81) 880 00 71;

HOTELE I NOCLEGI:

- ZAJAZD KRÓLEWSKI, ul. Długa 26, 08-550 Kłoczew, tel. 505 090 375
- Hotel IKAR, ul. Dywizjonu 303 nr 12, 08-521 Dęblin (os. Lotnisko), tel./fax (81) 551 91 00
- Hotel DEDAL, ul. Dywizjonu 303 nr 12, 08-521 Dęblin (os. Lotnisko), tel. (81) 551 91 00
- Hotel, Restauracja ZAJAZD NAD WIEPRZEM, Sarny 3, 08-504 Uleź, tel. (81) 880 33 05
- Motel W FORCIE, Stacja Paliw, ul. Kościuszki 26, 08-540 Stężyca, tel. (81) 883 19 51
- Hotel, Restauracja „OLIVIA”, ul. Warszawska 59e, 08-500 Ryki, tel. (81) 865 44 89
- Hotel, Restauracja KARCZMA RYBNA, ul. Lubelska 11, 08-500 Ryki, tel. (81) 865 12 26

HOSPITABLE ABODE OF THE COUNTY

AGRO-TOURIST FARMS:

- Halina Busz, ul. Błońska 3, 08-540 Stężyca, phone: (81) 866 32 90
- Marek Reda, ul. Wiejska 16, 08-530 Dęblin, phone: (81) 880 00 71

HOTELS AND ACCOMMODATION:

- ZAJAZD KRÓLEWSKI /Royal Inn/, ul. Długa 26, 08-550 Kłoczew, phone: 505 090 375
- IKAR Hotel, ul. Dywizjonu 303 nr 12, 08-521 Dęblin (os. Lotnisko), phone/fax: (81) 551 91 00
- DEDAL Hotel, ul. Dywizjonu 303 nr 12, 08-521 Dęblin (os. Lotnisko), phone: (81) 551 91 00
- Hotel & Restaurant ZAJAZD NAD WIEPRZEM /Inn by the Wieprz River/, Sarny 3, 08-504 Uleź, phone: (81) 880 33 05
- Motel W FORCIE /Motel in a fort/, Petrol Station, ul. Kościuszki 26, 08-540 Stężyca, phone:(81) 883 19 51
- Hotel & Restaurant „OLIVIA”, ul. Warszawska 59e, 08-500 Ryki, phone: (81) 865 44 89
- Hotel & Restaurant KARCZMA RYBNA /Fish Tavern/,



- Hotel, Restauracja, Camping, Łowisko ELDORADO, Huta Zadybska 25, 08-550 Kłoczew, tel. kom. 503 106 211, 503 106 353
- Hotel, Restauracja ZAJAZD pod OLCHAMI, ul. Kocka 177a, 08-530 Dęblin, tel. (81) 883 25 57
- Restauracja – Hotel JAKUBOWA IZBA, Niwa Babicka 91, 08-500 Ryki, tel. (81) 865 19 19
- Internat ZESPOŁU SZKÓŁ im. Kajetana hr. Kickiego (możliwość korzystania z wyżywienia), 08-504 Sobieszyn, tel. (81) 866 79 00
- Internat ZESPOŁU SZKÓŁ ZAWODOWYCH NR 1, ul. Tysiąclecia 3, 08-530 Dęblin, tel. (81) 883 02 74

- ul. Lubelska 11, 08-500 Ryki, phone: (81) 865 12 26
- Hotel, Restaurant, Camping & Fishing ground ELDORADO, Huta Zadybska 25, 08-550 Kłoczew, mobile: 503 106 211, 503 106 353
- Hotel & Restaurant ZAJAZD pod OLCHAMI /Inn under alders/, ul. Kocka 177a, 08-530 Dęblin, phone: (81) 883 25 57
- Restaurant – Hotel JAKUBOWA IZBA/ Jakubowa's Chamber/, Niwa Babicka 91, 08-500 Ryki, phone: (81) 865 19 19
- Dormitory of the earl Kajetan Kicki Complex of Schools (with a possibility of serving food) 08-504 Sobieszyn, phone: (81) 866 79 00
- Dormitory of the Complex of Vocational Schools No. 1, ul. Tysiąclecia 3, 08-530 Dęblin, phone: (81) 883 02 74

DZIAŁALNOŚĆ KRAJOZNAWCZO-TURYSTYCZNĄ PROWADZĄ:

- **Biuro Turystyki Szkolnej**, tel. (81) 8831990,
- **Lokalna Organizacja Turystyczna „Powiśle” w Dęblinie**, tel. (81) 8830011 lub 604911584
- **Oddział Dębliński Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego im. A. Sochackiego**, adres e-mail pttdeblin@poczta.onet.pl
- **Oddział Miejski Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego w Dęblinie**, tel. (81) 8830748

CZY WIESZ, ŻE ...

- *Na terenie Wyższej Szkoły Oficerskiej Sił Powietrznych w Dęblinie funkcjonuje jeden z największych Aeroklubów w Polsce.* Aeroklub Orłąt w swej ofercie ma loty widokowe, a także kursy pilotażu i spadochronowe.
- *Dęblin został sprzedany za 35 kg srebra.* W księdze przywilejów rodu Mniszców pochodzącej z biblioteki Ossolińskich znajduje się kopia dokumentu, z którego wynika, że król Władysław Jagiełło zatwierdził zmianę własności wsi Dęblin, należącej wówczas do dziedzica



- Piotra, na rzecz Grota z Jankowic Odrowąża herbu Rawicz. W dokumencie zawarta jest również suma, za jaką nowy właściciel nabył wieś, a mianowicie 200 grzywnien pruskich. Przyjmując, że ówczesny „gruby” grosz czeski ważył 3, 68 gram srebra, zaś grzywna zawierała 48 groszy, za Dęblin zapłacono 35 328 gramów tj. ponad 35 kg tego szlachetnego kruszcza w monetach prawdopodobnie denarowych.
- W 1783 r. na Pałacu Mniszców w Dęblinie (obecnie Pałac Jabłonowski) został zamontowany **pierwszy w Polsce piorunochron**.
 - *W Stężyca miał być wybrany król Polski.* W XVI wieku, kiedy Stężyca posiadała prawa miejskie na jej terenie funkcjonowały liczne jatki mięsne, szewskie i piekarskie, a także dwa królewskie młyny i skład z warzelnią solną. Nad przestrzeganiem prawa czuwał starosta grodzki. Stężyca wówczas przeżywała okres prawdziwej prosperity. Wysoka pozycja miasta przyczyniła się do wyboru tego miejsca przez prymasa Polski Jakuba Uchańskiego na praелеkację nowego monarchy, kiedy to po wyjeździe Henryka Walezygo do Francji, co równało się z rezygnacją z polskiej korony, koniecznym stał się

SIGHTSEEING AND TOURIST ACTIVITY IS CONDUCTED BY:

- **School Toursim Agency**, phone: (81) 8831990,
- **Local Tourist Organization “Powiśle” in Dęblin**, phone: (81) 8830011 or 604911584,
- **Dęblin Branch of The A. Sochacki Polish Tatra Mountains Society**, e-mail address: pttdeblin@poczta.onet.pl
- **Municipal Branch of Polish Sightseeing and Tourist Society in Dęblin**, phone: (81)8830748

DO YOU KNOW THAT ...

- *On the area of the Higher Military Academy of Air Force in Dęblin functions one of the biggest Aero Clubs in Poland.* Aero Club “Young Eagles” offers viewing flights as well as flying and parachute courses.
- *Dęblin was sold for 35kg of silver*-in the book of privileges of Mniszech’s family deriving from the Ossoliński’s library there is a copy of a document, according to which it appears that King Władysław Jagiełło confirmed the change of property of the village of Dęblin, belonging at that time to the heir Piotr, for Grot

- of Jankowice Odrowąż, of the Rawicz coat of arms. The document includes also the amount for which the new owner purchased the village, which was 200 Prussian fine. Assuming that the contemporary “big” Czech grosz weighed 3,68 grams of silver, and fine included 48 grosz, Dęblin was bought for 35 328 grams, which is over 35kg of this precious ore in probably denar coins.
- In 1783 **the first lightning conductor in Poland** at that time was installed on the Mniszech’s family palace (at present the Jabłonowski’s family palace).
 - *In Stężyca the first King of Poland was supposed to be chosen* - In the 16th c., when Stężyca had its civic rights, within its area functioned numerous shops, such as: butcher’s, shoe shop, bakery as well as two Royal mills and a warehouse with a salt Brew House. Grodzki Starost observed whether the law is obeyed by the residents. Stężyca at that time had the period of the peak of prosperity. The high position of the town contributed to the fact that this place was chosen by the primate of Poland Jakub Uchański to be the place of pre-election of a new monarch, when after the departure of Henryk Walezy to France, which meant his resignation from the Polish

wybór nowego króla. Zwołany na 12 maja 1575 roku zjazd szlachty w Steżycy niczego jednak, ostatecznie nie ustanowił. Wobec niewzruszonej postawy duchowieństwa i dworzan Henryka, którego w żaden sposób odstąpić te grupy nie chciały, wyboru nowego władcy nie dokonano.

- **Królewska rodzina z Sobieszyna.** Król Polski Jan III Sobieski pochodził ze znanego rodu Sobieskich z Sobieszyna.
- **Stalag 307 w Dęblinie.** Był to obóz dla jeńców wojennych, przeważnie radzieckich, założony w lipcu 1941 r. w cytadeli dęblńskiej, oraz w Forcie VII twierdzy (Głusiec) i na stokach reduuty generała Józefa Zajączka (Balonna). Od lipca 1941 r. do końca 1943 r. przebywało w nim rotacyjnie ok. 200 tysięcy jeńców, z czego większość została zamordowana lub umarła z głodu lub zarazy.
- **Od roku 1759 starostą ryckim był Stanisław Poniatowski,** ojciec króla Polski Stanisława Augusta Poniatowskiego.
- **Żydowskie Ryki.** W 1908 r. w Rykach żyło 2.077 Żydów, co stanowiło 94% ogółu mieszkańców, natomiast w okresie międzywojennym 2.419 - 69% ogółu mieszkańców.

crown, it was necessary to choose a new King. The convention of the gentry summoned on 12th May 1575 in Steżycza did not legislate anything though. On account of the immovable attitude of the clergy and courtier of Henryk, whom the groups did not want to desert, the appointment of a new ruler was not made.

- **The Royal family from Sobieszyn** - Polish King John III Sobieski came from a well-known family of Sobieski's from Sobieszyn.
- **Stalag 307 in Dęblin** - was a camp of prisoners of war, mainly Soviet, established in July 1941 in Dęblin's citadel and in Fort VII of the fortress (Głusiec) as well as the slopes of a redoubt of general Józef Zajączek (Balonna). Since July 1941 till the end of 1943 there stayed, on a rotation basis, about 200 prisoners of war, most of whom were killed or died of starvation or plague.
- **Since 1759 the Starost of Ryki was Stanisław Poniatowski,** the father of the king of Poland Stanisław August Poniatowski.
- **Jewish Ryki** - in 1908 Ryki was inhabited by 2.077 Jews, which constituted 94% of all residents, however during the interwar period there were 2.419 Jews, which made 69% of all residents.

Starostwo Powiatowe w Rykach

08-500 Ryki, ul. Wyczółkowskiego 10 a • tel.: +48 81 865 74 50 • fax: +48 81 865 19 66 • www.ryki.powiat.pl

Wydawca: PHU "JUR-MANN" Jerzy Hoffmann

89-500 Tuchola, ul. Cegielniana 6a/4 • tel./fax 052/ 334 57 97 • kom. 603 199 476 • e-mail: jur-mann@go2.pl

Informator opracowano na podstawie materiałów dostarczonych przez Starostwo Powiatowe w Rykach. Sierpień 2011 r.

Wydawnictwo nie ponosi żadnej odpowiedzialności za aktualność informacji dotyczących informatora oraz za treść zamieszczonych reklam.

Wszystkim, którzy przyczynili się do niniejszego wydania, a w szczególności reklamodawcom, składamy serdeczne podziękowania.

Wydawnictwo "JUR-MANN"

ISBN 978-83-62019-32-8

R E K L A M Y str. 26-32



Spółdzielnia Mleczarska Ryki

ul. Zytinia 3, 08-500 Ryki

tel. (81) 865 15 07, 865 16 07, fax (81) 865 12 69

www.smryki.pl

Dział sprzedaży i marketingu

tel. (81) 865 36 25, 865 14 81

tel./fax (81) 865 21 67

e-mail: handel@smryki.pl

Rycki Edam
RYKI na okrągło

